

CAN A LEADER EVOLVE? WHAT MOSES' CAREER CAN TEACH US ABOUT OUR OWN

MICHAEL A. KAY PhD

1. MAIMONIDES, MISHNEH TORAH, LAWS OF REPENTANCE 2:1

Perfect repentance is where an opportunity presents itself to the offender for repeating the offense and he refrains from committing it because of his repentance.

אי זו היא תשובה גמורה, זה שבא לידו דבר שעבר בו ואפשר בידו לעשותו ופירש ולא עשה מפני התשובה.

Maimonides (1135-1204), *Mishneh Torah, Laws of Repentance 2:1*. Translation from Philip Birnbaum, *Maimonides' Mishneh Torah* (New York: Hebrew Publishing Company, 1967), p. 36.

2. EXODUS 3:7-12, 4:1-17

7And the LORD continued, "I have marked well the plight of My people in Egypt and have heeded their outcry because of their taskmasters; yes, I am mindful of their sufferings. 8I have come down to rescue them from the Egyptians and to bring them out of that land to a good and spacious land, a land flowing with milk and honey, the region of the Canaanites, the Hittites, the Amorites, the Perizzites, the Hivites, and the Jebusites. 9Now the cry of the Israelites has reached Me; moreover, I have seen how the Egyptians oppress them. 10Come, therefore, I will send you to Pharaoh, and you shall free My people, the Israelites, from Egypt." 11But Moses said to God, "Who am I that I should go to Pharaoh and free the Israelites from Egypt?" 12And He said, "I will be with you; that shall be your sign that it was I who sent you. And when you have freed the people from Egypt, you shall worship God at this mountain."

1But Moses spoke up and said, "What if they do not believe me and do not listen to me, but say: The LORD did not appear to you?" 2The LORD said to him, "What is that in your hand?" And he replied, "A rod." 3He said, "Cast it on the ground." He cast it on the ground and it became a snake; and Moses recoiled from it. 4Then the LORD said to Moses, "Put out your hand and grasp it by the tail" – he put out his hand and seized it, and it became a rod in his hand—5"that they may believe that the LORD, the God of their fathers, the God of Abraham, the God of Isaac, and the God of Jacob, did appear to you."

6The LORD said to him further, "Put your hand into your bosom." He put his hand into his bosom; and when he took it out, his hand was encrusted with snowy scales! 7And He said, "Put your hand back into your bosom." –He put his hand back into his bosom; and when he took it out of his bosom, there it was again like the rest of his body.—8 "And if they do not believe you or pay heed to the first sign, they will believe the second. 9And if they are not convinced by both these signs and still do not heed you, take some water from the Nile and pour it on the dry ground, and it—the water that you take from the Nile—will turn to blood on the dry ground."

¹⁰But Moses said to the LORD, "Please, O Lord, I have never been a man of words, either in times past or now that You have spoken to Your servant; I am slow of speech and slow of tongue." 11And the LORD said to him, "Who gives man speech? Who makes him dumb or deaf, seeing or blind? Is it not I, the LORD? 12Now go, and I will be with you as you speak and will instruct you what to say." 13But he said, "Please, O Lord, make someone else Your agent." 14The LORD became angry with Moses, and He said, "There is your brother Aaron the Levite. He, I know, speaks readily. Even now he is setting out to meet you, and he will be happy to see you. 15You shall speak to him and put the words in his mouth—I will be with you and with him as you speak, and tell both of you what to do—16and he shall speak for you to the people. Thus he shall serve as your spokesman, with you playing the role of God to him, 17And take with you this rod, with which you shall perform the signs."

(ז) ויאמר יקוק ראה ראיתי את עמי אשר במצרים ואת צעקתם שמעתי מפני נגשיו כי ידעתי את מכאביו:
(ח) וארד להצילו מיד מצרים ולהעלותו מן הארץ והוא אל ארץ טובה ורחבה אל ארץ זבת חלב ודבש אל מקום הפענני והחתי והאמרי והפריזי והחוי והיבויסי:
(ט) ועתה הנה צעקת בני ישראל באה אלי וגם ראיתי את הלחץ אשר מצרים לחצים אתם:
(י) ועתה לכה ואשלחך אל פרעה והוצא את עמי בני ישראל ממצרים:
(יא) ויאמר משה אל האלהים מי אנכי כי אלך אל פרעה וכי אוציא את בני ישראל ממצרים:
(יב) ויאמר כי אהיה עמך וזה לך האות כי אנכי שלחתיך בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלהים על הנה הזה:
(א) ויען משה ויאמר והן לא יאמינו לי ולא ישמעו בקלי כי יאמרו לא נראה אליך יקוק:
(ב) ויאמר אליו יקוק מזה מה זה בידך ויאמר משה:
(ג) ויאמר השליכהו ארצה וישליכהו ארצה והי לנחש וינס משה מפניו:
(ד) ויאמר יקוק אל משה שלח ידך ואחז בזנבו וישלח ידו ויחזק בו והי למטה בכפו:
(ה) למען יאמינו כי נראה אליך יקוק אלהי אבתם אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב:
(ו) ויאמר יקוק לו עוד הבא נא ידך בחיקך ויבא ידו בחיקו ויוצאה והנה ידו מצרעת כשגל:
(ז) ויאמר השב ידך אל חיקך וישב ידו אל חיקו ויוצאה מחיקו והנה שבה כבשרו:
(ח) והיה אם לא יאמינו לך ולא ישמעו לקל האת הראשון והאמינו לקל האת האחרון:
(ט) והיה אם לא יאמינו גם לשני האתות האלה ולא ישמעון לקלך ולקחת ממיימי היאר ושפכת היבשה והי המים אשר תקח מן היאר והיו לדם ביבשת:
(י) ויאמר משה אל יקוק בי אדני לא איש דברים אנכי גם מתמול גם משלשם גם מאז דברך אל עבדך כי כבד פה וכבד לשון אנכי:
(יא) ויאמר יקוק אליו מי שם פה לאדם או מי ישום אלם או חרש או פקח או עור הלא אנכי יקוק:
(יב) ועתה לך ואנכי אהיה עם פיך והוריתיך אשר תדבר:
(יג) ויאמר בי אדני שלח נא ביד תשלח:
(יד) ויחר אף יקוק במשה ויאמר הלא אהרן אחיך הלוי ידעתי כי דבר ידבר הוא וגם הנה הוא יצא לקראתך ראך ושמו בלבבו:
(טו) ודברת אליו ושמת את הדברים בפיו ואנכי אהיה עם פיך ועם פיהו והוריתי אתכם את אשר תעשון:
(טז) ודבר הוא לך אל העם והיה הוא יהיה לך לפה ואתה תהיה לו לאלהים:
(יז) ואת המטה הזה תקח בידך אשר תעשה בו את האתת:

New Jewish Publication Society Translation

CAN A LEADER EVOLVE? WHAT MOSES' CAREER CAN TEACH US ABOUT OUR OWN

MICHAEL A. KAY PhD

3. EXODUS 32:7-14, 30-32

⁷The LORD spoke to Moses, "Hurry down, for your people, whom you brought out of the land of Egypt, have acted basely. ⁸They have been quick to turn aside from the way that I enjoined upon them. They have made themselves a molten calf and bowed low to it and sacrificed to it, saying: 'This is your god, O Israel, who brought you out of the land of Egypt!' ⁹Now the cry of the Israelites has reached Me; moreover, I have seen how the Egyptians oppress them. ¹⁰Come, therefore, I will send you to Pharaoh, and you shall free My people, the Israelites, from Egypt."

⁹The LORD further said to Moses, "I see that this is a stiffnecked people. ¹⁰Now, let Me be, that My anger may blaze forth against them and that I may destroy them, and make of you a great nation." ¹¹But Moses said to God, "Let not Your anger, O Lord, blaze forth against Your people, whom You delivered from the land of Egypt with great power and with a mighty hand. ¹²Let not the Egyptians say, 'It was with evil intent that He delivered them, only to kill them off in the mountains and annihilate them from the face of the earth.' Turn from Your blazing anger, and renounce the plan to punish Your people. ¹³Remember Your servants, Abraham, Isaac, and Jacob, how You swore to them by Your Self and said to them: I will make your offspring as numerous as the stars of heaven, and I will give to your offspring this whole land of which I spoke, to possess forever." ¹⁴And the LORD renounced the punishment He had planned to bring upon His people.

³⁰The next day Moses said to the people, "You have been guilty of a great sin. Yet I will now go up to the LORD; perhaps I may win forgiveness for your sin."

³¹Moses went back to the LORD and said, "Alas, this people is guilty of a great sin in making for themselves a god of gold. ³²Now, if You will forgive their sin [well and good]; but it not, erase me from the record which You have written!"

- (ז) וַיְדַבֵּר יְקֹוֹק אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר רַד כִּי שַׁחַת עַמְּךָ אֲשֶׁר הֶעֱלִיתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:
(ח) סֵרוּ מִהֵר מִן הַדֶּדֶךָ אֲשֶׁר צִוִּיתֶם עֲשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מִסֶּכֶה וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ וַיִּזְבְּחוּ לוֹ וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֶעֱלוּךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:
(ט) וַיֹּאמֶר יְקֹוֹק אֶל מֹשֶׁה רְאִיתִי אֶת הָעָם הַזֶּה וְהִנֵּה עִם קָשָׁה עֶרְף הוּא:
(י) וְעַתָּה הִנֵּיחָה לִי וַיִּחַר אִפִּי בָהֶם וְאָכַלְתִּים וְאֶעֱשֶׂה אוֹתְךָ לְגוֹי גָדוֹל:
(יא) וַיַּחַל מֹשֶׁה אֶת פְּנֵי יְקֹוֹק אֱלֹהָיו וַיֹּאמֶר לָמָּה יִקְוֹק יַחֲרֶה אִפְּךָ בְּעַמְּךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּכַח גָּדוֹל וּבְיַד חֲזָקָה:
(יב) לָמָּה יֹאמְרוּ מִצְרַיִם לֵאמֹר בְּרָעָה הוֹצִיאָם לְהַרְגָם אֹתָם בְּהָרִים וּלְכַלְתֶּם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה שׁוֹיב מִחֲרוֹן אִפְּךָ וְהִנַּחְתָּם עַל הָרָעָה לְעַמְּךָ:
(יג) זָכֹר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עַבְדֶּיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בְּךָ וַתְּדַבֵּר אֱלֹהִים אֲרָבָה אֶת זִרְעֶכֶם כְּכּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֲתָן לְזִרְעֶכֶם וְנָחֳלוּ לְעַלְמִים:
(יד) וַיִּנָּחַם יְקֹוֹק עַל הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ:
(ל) וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם אַתֶּם חָטַאתֶם חֲטָאָה גְדוֹלָה וְעַתָּה אֶעֱלֶה אֶל יְקֹוֹק אוּלַי אֲכַפְרָה בְּעַד חֲטָאתְכֶם:
(לא) וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה אֶל יְקֹוֹק וַיֹּאמֶר אֲנִי חָטָא חֲטָאָה גְדוֹלָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם אֱלֹהֵי זָהָב:
(לב) וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חֲטָאתָם וְאִם אֵין מַחְנִי נָא מִסִּפְרֶךָ אֲשֶׁר כְּתַבְתָּ:

Exodus 32:7-14, 30-32 (NJPS translation).

CAN A LEADER EVOLVE? WHAT MOSES' CAREER CAN TEACH US ABOUT OUR OWN

MICHAEL A. KAY PhD

4. EXODUS RABBAH 43:7

Why did Moses [in the course of his plea] see fit to mention the going out from Egypt? Because Moses was pleading: Master of the universe, whence did You bring them? Was it not out of Egypt, where they worship calves? . . . and so Your children learned from the Egyptians, and now have even made a calf for themselves. Therefore Moses said, "That Thou hast brought forth out of the land of Egypt"—bear in mind from what kind of place You brought them forth.

מה ראה להזכיר כאן יציאת מצרים אלא אמר משה רבון העולם מהיכן הוצאת אותם ממצרים שהיו כולם עובדי טלאים . . . ולמדו מהם בניך, ואף הם עשו העגל לפיכך אמר אשר הוצאת מארץ מצרים דע מהיכן הוצאת אותם.

Translation from Hayim Nahman Bialik and Yehoshua Hana Ravnitzky, The Book of Legends, Sefer Ha-aggadah: Legends from the Talmud and Midrash, William G. Braude, trans. (New York: Schocken, 1992), p. 85.

5. BABYLONIAN TALMUD, TRACTATE BERAKHOT 32a

Moses protested to the Holy One, saying: "It is the silver and gold that you showered upon Israel that led them to make the calf."

כך אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, בשביל כסף וזהב שהשפעת להם לישראל עד שאמרו די - הוא גרם שעשו את העגל.

Translation from Bialik and Ravnitzky, p. 85.

6. BABYLONIAN TALMUD, TRACTATE BERAKHOT 32a

"And now let me be" (Exod. 32:10). R. Abbahu said: Were Scripture not so explicit, it would have been impossible to say such a thing. For the verse implies that, like a man who grabs hold of his fellow by his garment, Moses, if one dare say it, grabbed hold of the Holy One and brazenly said to Him: Master of the universe, I will not let You be until You pardon and forgive Israel.

אמר רבי אבהו: אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו; מלמד, שתפסו משה להקדוש ברוך הוא כאדם שהוא תופס את חבירו בבגדו, ואמר לפניו: רבונו של עולם, אין אני מניחך עד שתמחול ותסלח להם.

Translation from Bialik and Ravnitzky, p. 84.

CAN A LEADER EVOLVE? WHAT MOSES' CAREER CAN TEACH US ABOUT OUR OWN

MICHAEL A. KAY PhD

7. DEUTERONOMY RABBAH 11:10

When Moses realized that the decree [of death] had been sealed against him, he drew a small circle around himself, stood in it, and said, "Master of the universe, I will not budge from here until You void that decree." . . .

What did the Holy One do then? He had it proclaimed at every gate of every firmament that Moses' prayer be not accepted nor brought up to His presence, because the decree concerning him had been sealed.

Still, as the sound of Moses' prayer to Him above grew even stronger, the Holy One summoned the ministering angels and commanded them: Go down in haste, bolt all the gates of every firmament—for Moses' prayer was like a sword, ripping and tearing, and nothing could stop it.

In that instant, Moses said to the Holy One, "Master of the universe, known and revealed to You is the trouble and pain I suffered on account of Israel, until they came to believe in Your Name. How much pain I suffered because of them, until I inculcated among them the Torah and its precepts! I said to myself: As I witnessed their woe, so will I be allowed to witness their weal. Yet now that Israel's weal has come, You tell me, "You shall not go over this Jordan" [Deut. 3:27]. Thus Your Torah, which asserts, 'In the same day thou shalt give him his hire' [Deut. 24:15], You manifestly turn into fraud. Is such the reward for forty years of labor that I labored until Israel became a holy people loyal to their faith?" The Holy One replied. "Nevertheless, such is the decree that has gone forth from My Presence!" . . .

Nevertheless, Moses said to God: Master of the universe, shall the feet that went up to the firmament, the face that confronted the Presence, the hands that received the Torah from Your hand—shall these now lick dust?

וכיון שראה משה שנחתם עליו גזר דין גזר עליו תענית ועג עוגה קטנה ועמד בתוכה ואמר איני זז מכאן עד שתבטל אותה גזירה
מה עשה הקב"ה באותה שעה הכריז בכל שער ושער של רקיע ורקיע בכל ב"ד וב"ד שלא יקבלו תפלתו של משה ולא יעלו אותה לפניו מפני שנחתם עליו גזר דין אותו מלאך שממונה על הכרזה אכזריאל שמו באותה שעה קרא הקב"ה בבהלה ואמר להם למה ש רדו בבהלה ונעלו כל שערי רקיע ורקיע שגבר קול התפלה כלפי מעלה ובקשו לעלות הרקיע מפני קול תפלתו של משה שהיתה תפלתו דומה לחרב שהוא קורע וחותר ואינו מעכב
באותה שעה אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע גלוי וידוע לפניך יגיעי וצערי שנצטערתי על ישראל עד שיהיו מאמינים לשמך כמה צער נצטערתי עליהם במצות עד שקבעתי להן תורה ומצות אמרתי כשראיתי בצרתן כך אראה בטובתן ועכשיו שהגיע טובתן של ישראל אתה אומר לי לא תעבור את הירדן הזה הרי אתה עושה תורתך פלסטר דכתיב (שם כד) ביומו תתן שכרו ולא תבוא עליו השמש כי עני הוא ואליו הוא נושא את נפשו ולא יקרא עליך אל ה' והיה בך חטא זו היא שילום עבודה של מ' שנה שעמלתי עד שיהיו עם קדוש ונאמן אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא רבש"ע זכור אותו היום שנגלית עלי בסנה ואמרתי לי (שמות ג) לכה ואשלחך אל פרעה והוצא את עמי בני ישראל ממצרים זכור אותה היום שהייתי עומד על הר סיני ארבעים יום וארבעים לילה בבקשה ממך אל תמסרני ביד מלאך המות

Translation from Bialik and Ravnitzky, pp. 101-103.

CAN A LEADER EVOLVE? WHAT MOSES' CAREER CAN TEACH US ABOUT OUR OWN

MICHAEL A. KAY PhD

8. MIDRASH TANHUMA, VA'ETCHANNAN §6

Moses said to the Holy One: Master of the universe, if I must die [to vacate my post] for Joshua, let me be his disciple [in my remaining hours]. The Holy One replied: If that is what you wish to do, go and do it. . . .

Then the people said to Moses, "Moses our teacher, teach us Torah." He replied, "I no longer have the authority." They: "We will not leave you." Then a divine voice came forth and commanded the people, "Be willing to learn from Joshua." With that, the people submitted to the command to sit and learn from Joshua's mouth.

Joshua sat at the head, Moses at his right, and Aaron's sons at his left, while Joshua taught in Moses' presence. At that session, the tradition of wisdom was taken away from Moses and given to Joshua. . . .

אמר לפניו רבונו של עולם אם מפני יהושע אני מת, אלך ואהיה תלמידו, א"ל אם אתה רוצה לעשות כך לך עשה.
אמרו ישראל למשה משה רבינו למדנו תורה, אמר להן אין לי רשות, אמרו לו אין אנו מניחין אותך, יצתה בת קול ואמרה להם למדו מן יהושע, קיבלו עליהן לישב וללמוד מפי יהושע, ישב יהושע בראש, ומשה מימינו, ואלעזר ואיתמר משמאלו, ויושב ודורש בפני משה אמר ר' שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן בשעה שפתח יהושע ואמר ברוך שבחר בצדיקים ובמשנתם, נטלו מסורות החכמה ממשה וניתנו ליהושע.

Translation from Bialik and Ravnitzky, p. 103.

9. NUMBERS 12:3

Now Moses was a very humble man, more so than any other man on earth.

וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עֲנִיּוֹ מְאֹד מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה.

NJPS translation